

GIUSEPPE GIACOSA

ΜΙΑ ΠΑΡΤΙΔΑ ΣΚΑΚΙ

ΔΡΑΜΑΤΙΚΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ

(*Η μετάφραση παίχτηκε στο Δημοτικό Θέατρο στις 29 του 'Οχτώβρη*).

Πρόσωπα :

Ρενάτος

'Ιολάντα.

'Ολιβιέρος, κόμης του Φομπρόνε

Φρονάντος, παιδόπουλο.

"Ενας ύπηρέτης.

Το δράμα γίνεται στο κυρτοκάστωλο του Ρενάτου, στην κοιλάδα της 'Αόστας.

(*Εποχή 14' αιώνας*).

Αθήουσα, 'Εχι απέραντη, με τοίχους σκεπασμένους με στρωσίδια και όροφή σανιδένια με φουσκωτές ρίγες. Το πλάτυ τζάκι έχει ζωγραφισμένα στην κορωνίδα του τα είκοσιμα. Θρονιά, ξύλινες καρέκλες, διπλωτά σκαμνιά με μαξιλάρια από στόφρα, όπου είναι κεντημένα τα είκοσιμα, πολυθρόνες με ράχη υπερήψηλη και πλούσια σκλισμένη, ή οποία τελειώνει σε ξυλένια κρόσια. 'Αντικρύ στο τζάκι, το παράθυρο αρκετά μεγάλο, με γυαλιά στρογγυλά και δεμένα με φιλέτα μολυβένια. Κουρτίνες από στόφρα. Κασσέλες και σεντούκια ξύλινα με περαστά κοφίδια. Στην άκωνή του δωματίου, στη σειρά του τζακιού, ανοίγουν δυο ζευγαρωτές πόρτες ή μία προς τα εσωτερικά δωμάτια, κ' ή άλλη προς τη σάλα. "Ενα τραπέζι, κ' επάνω σ' αυτό ή σκακιέρα.

ΣΚΗΝΗ Α'

Καθώς ύψώνεται ή αυλαία, ό Ρενάτος και ή 'Ιολάντα στέκονται κοντά στο παραθύρι σαν να εξετάζουν τόν καιρό.—Τό παραθύρι άφήνει και μπαίνει φώς κρύο και σταχτερό, που τό νικη ή κοκκινωπή άναλαμπή του τζακιού.—'Ενφ γίνεται ή πρώτη σκηνή, οι δούλοι φέρνουν δυο άλχνους του λαδιού, σιδερένιους και με ράμφη, και τότε βάζουν άπάνω στο τραπέζι.

ΙΟ. Κι' όλο πέφτει βραδιά ή βροχή, άδιάκοπη και κρύα.

ΡΕ. Βρέχει, 'Ιολάντα, σήμερα, κ' άύριο θα ρίξει χιόνι. Τό νοιώθω στον άγέρα ψηλά που κλειμοδέρνει. Στην Μπέκκα είταν στρωμένο τό πρωί.

ΙΟ. Και άνεμος πάντα !

ΡΕ. Κ' ή ώρα ;

ΙΟ. Πατέρα, τέσσερες...

ΡΕ. Κ' είναι νύχτα-σκοτάδι ! Φτωχή μου κόρη, αλήθεια, σκληρό τό ροιζικό σου. Νά ζής φυλακισμένη μ' ένα φρουρό άσπρομάλλη. Στη μαύρη αυτή κλεισούρα, τήν κατοικία της μπόρας ! Τί πήχτρα συννεφιά ! Σφυράει, άκούε ; Τό βουνό σπάζε' Τόν παλαιόν έχθρό του και άγκομαχξ στον χτύπο. Πώς τριζοπέφτουν τά έλατα ! Πόσα είναι χάμου κι' όλας !

ΙΟ. Θα βγξ τό μεροδοϋλι άύριο του ξυλοκόπου. Θα τό δοϋμε να χάνωνται τριζοντες στον καπνό τους. Είναι τόνον ώραία

Στό δαυλι που κυριζει αυτή ή μαδιά φλογούλα. "Ω ! τά καημένα ζύλα ! Σάν καίν' στον πυροστάτη, Τά βλέπω εγώ, τά βλέπω, τ'άκούω π' άναστενάζουν. Μ' αυτό τό βαθύ στέναγμα, και σκέφτομαι τό δάσος, "Οπου μια μέρα σήκωναν περήφανα κεφάλι. Τί μάχες με τόν άγριο χιονιά χουν βασταγμένες ! Πόσα κρύσταλλα άπάνω στα φυλωτά κλαδιά τους ! "Αλλα πια δι'θά δοϋνε.

ΡΕ. Κόρη μου, κρυώνω.
ΙΟ. 'Ελατε, Πατέρα, να ζαπλώσετε τά μουδιασμένα μέλη. Στη φωτιά δίπλα. Πέστε μου τά ίπποτικά σας έργα, Τόν έμορφο του 'Αρόλδου μύθο, με τό φαρί του. Νά κρξω τό Χριστόφορο και τό Μαρτίνο νζρθουν ;
ΡΕ. (*Ενφ κάθεται κοντά στο τζάκι και κοιτάζει τη φλόγα*).

"Ωχ ! είδα εγώ φωτίτρες να σβύνουν μες' στο τζάκι ! Μήν κρξής, κόρη μου, άλλον, —είένα θέλω μόνη. Κάθισε, ακόμα πιό σιμά μου, έτσι. Ζητά ή λαλιά μου Τόν κοντήτερο δρόμο στην καρδιά σου να φτάση. 'Εσύ 'σαι τό κορίτσι μου, 'Ιολάντα, ή μόνη άγάπη. Πώχω στη γη έδω κάτω, ή μόνη, και τό ξέρεις. "Αμα σ' έχω κοντά μου, κόρη, δεν πάει ό νοϋς μου. Στίς γέριες ρυτίδες μου και στα μαλλιά μου τάσπρα. 'Ιολάντα, εγώ 'μαι γέρος, μονάχα έσύ αν μου λείπης. Μια φορά, ως πω τό κρξμ μου, ποθούσα εν' ά- [δερφό σου, Που, καθώς σύ 'σαι, να είταν ευγενικός κι' ώραϊος, Και ν' άφηνε στους γιούς του, άγνή και άνέγγι- [χτη, όπως Τήν πήρα απ' τους γονιούς μου εγώ, του όνόματος [τη δόξα.

'Ο Θεός δε μου τόν χάρισε. Σοφό τό θέλημά του ! Τώρα, σαν τό θυμούμαι, θυμώνω του έαυτού μου, Για όση στοργή θενά' κλεβεν από σένα. "Ακουσε με, Νά σου πω, κόρη μου, είσαι καλή κι' ώραία, και [άγνή είσαι. 'Αξίζει τόνόμά σου περίσσια κι' από στέμμα. Θάχης καστέλια δέκα κι' απέραντα χωράφια. Θάσκι κυρά κι' άρχόντισσα στα πλατυά σύνορά μου. Μά....

ΙΟ. Θέλετε, πατέρα, Νά πω τά παρακάτω ; 'Ακούστε με να δήτε Που θα μαντέψω όλα όσα σκοπεύατε να πητε.
ΡΕ. Λοιπόν ;

ΙΟ. 'Από τήν κόρη σας λείπει ένας άντρας μόνο.
ΡΕ. 'Αλήθεια, ένας ίππότης ευγενικός και άνδρείος, Που, κάμνοντάς σε να χαρής, χαρά σ' έμε να δώση. Σή δύση μου ζυγώνω. Κάτι σαν να μου λέγη Πώς...

ΙΟ. Δεν θέλω νακούσω τάσχημα του-τα λόγια. Καισεις θα ξανανώσετε σαν βγούν τά πρώτα γιούλια.
ΡΕ. Κ' έπειτα, αυτός ό πύργος, πολήχος είναι, οι [σάλες, Που έδειες τόσο βουζούν, μου φέρνουν τόνον πάνο ! Φωλιές και τραγουδάκια ζητούν τάρχαϊα δοκάρια, Εφωνητά οι μονότονες άναζητούν καμάρες. Μου λείπουν μαρουδέλια να μου χαλούν τόν ύπνο... Είρεις, γίνεται ό άντρας πατέρας, για να γεινη Παππούς ύστερα. Οι γέροι, ξεμωραμένοι, θέλουν Νά παιδιακίζουν πάλι. Μου χρειάζονται παιδάκια Κι' ως είταν και μονάχα για να τούς άγριεύω.
ΙΟ. Μόνη μου θέλω ναμαι, για να σας άγαπώ.
ΡΕ. Γιατί ; άφου στα παιδια σου θάγαπώ σένα εγώ ; Μου έγεινες πια γριούλα, σοβαρή, κι' όλο μ' ένοιες, Σκέφτεσαι για τήν άλλη ζωή, —τί άσχημο πράμα ! Συχνά σε βλέπω κ' έχεις στον ούρανό ύψωμένα Τά μάτια τόν πατέρα σου ξεχνας, κόρη μου, τότε. Τέλος, γυνάϊκα είσαι, κ' εγώ, σαν γέρο-παλατίνος, Κι' όταν ακόμα σε φιλώ, να προσκυνήσω σκύβω. Κ' έπειτα, έδω στη μαύρη και άπόμακρη κοιλάδα, Είναι μεγάλη μοναξιά κ' είναι μεγάλος φόβος. Δε γνώρισες τά ούράνια τά δάνοιχτα του κάμπου, Μήτε τή ρόδινη άπλωσία της μακρινής ραχούλας. Είναι μέρη, όπου τάνθια πάντα γελούν στην αύρα Τήν άπαλή. Είναι οι πύργοι μου πένθιμοι, ρημαγμένοι. 'Η άπειρωσύνη τουρανού κλειστή 'ναι για τό μάτι. Κι' αυτό τό σκοτεινόβουνο, που άπάνω μας βαραίνει

Πιότερο κι' απ' τά χρόνια !... Πρώμα θα γεράσης 'Εδω, αν τό γλυκοπότισμα δεν πιής των αισθημάτων. Στοϋ έρωτα τό ποτήρι. Θνητός είμαι, ελα, κόρη μου, κύττα τί θάπογεινης.
ΙΟ. (*με χαμόγελο*) : Θα χτίσω μοναστήρι και θα γενώ ήγουμένη.
ΡΕ. Γελξς, τρελλή ;

ΙΟ. "Ας έρθουμε λοιπόν στα σοβαρά. "Οταν Μένω κ' εγώ ήλομόναχη, με τό Θεό μονάχα, Του έρωτα άνειρεύομαι τήν ήδονή, και νοιώθω Νά μου κοιμίζεται ή ύψη μέσα σε μια μαγεία. Θαρρώ πως ένα δυνατό κι' ώραϊο μου φέρνει ή μοίρα. Τόν τράφο να περάση του πατρικού μου πύργου. Και τόν άκούω σιγούφωνα να μου μιλή με λόγια Πιό φλογερά και γόνιμα παρά τό φώς του ήλιου, Τόνε θαρρώ στα μάτια, που φλόγες άνεμίζουν, Και σ' ένα ούράνιον δραμα γλυκοκοιμούμαι...κι' όταν Ξυπνήσω άργά, στη σάλα του πατρικού μου πύργου Δεν άντηχούν τά βήματα του δυνατού και ώραϊου.
ΡΕ. Τόν μαρκέζο του 'Ανδράτε άρνήθηκες να πάρης Κι' είταν λαμπρός ό γάμος.

ΙΟ. Δεν τόν είχα ιδωμένο !
ΡΕ. Κι' ό δουκας της Ροζάλδας ;
ΙΟ. "Ω ! ό δουκας !... Στην ψυχή μου, Δυνατός ίσως να είταν, μα ώραϊος ! —τί λες, πατέρα !...
ΡΕ. 'Η καλωσύνη της ψυχής περνξ κι' όλα τά κάλλη.
ΙΟ. Ναι, μα δε βλέπω τήν ψυχή και βλέπω τή θω- [ριά της.

Κι' αν είμουν εγώ τέτοια που λέτε, —και δεν είμαι, Κι' αν είχα τήν καρδιά μου καλή σαν των άγγέλων, Δε θα 'βρισκα κανένα με τόπον άγιες χάρες Που να χωρίσω απ' τήν ψυχή της μορφής τήν αξία. Είναι ή όμορφιά τό έμβλημα όπου ή ματιά μας πέφτει, Κ' ύστερα βλέπει αν τά έργα ταιριάζουν με τό γράμμα.
ΡΕ. Και θέλεις έτσι τή ζωή να τήν περάσης πάντα, Με κέντημα και ράψιμο, μ' άδράχτι και με σκάκι ;
ΙΟ. "Ω ! σύγκαϊρα με κάνατε να θυμηθώ τό σκάκι. Σας χρωστώ ένα παιγνίδι.

ΡΕ. "Οχι, ως τελειώσω πρώτα. Δεν είμαι πια τεχνίτης με σένα, κι' όλο χάνω Πολύ πίσω τόν άφησε τό δάσκαλο ή μαθήτρα. Είσαι καθώς τόν πύργο της Βάρδας, δεν τόν παίρνουν ! Βάξω κι' αυτή τή δόξα στοϋ γένους μας τις δόξες. Λοιπόν, ό δουκας ;...

ΙΟ. Πάλι γυρίζομε στο θέμα ;
Θαρρώ πως τό θυμούμαι, μου είχατε πη μια μέρα Πώς θέλετε μ' άφήση μόνη κυρά κι' άφέντρα Νά κάμω τήν καρδιά μου, κ' έμένα, ό,τι μ' άρέσει.
ΡΕ. Ναι, αλήθεια, και, στον ίσων μου ενάντια στις [συνήθειες,

Σε θέλω κι' από ρήγισσα που κάθεται σε θρόνον 'Ακόμα πιό αυτεξούσια. Είρω πως δεν εν' ένας Που με κατηγορεί κρυφά, μα εγώ, που άλλον δεν κρξω Κριτή των πράξεών μου παρά τό Θεό μονάχα, Λέγω πως ή έκλογή σου πάντα θάρραθωνιάση. "Ονομα δίχως μαύρισμα, καρδιά δίχως τρεμοϋλα. Μά, απ' όλους τούς άρέντες που καλώ στην αυλή μου, Δε σ' άφησα κ' ελεύτερη κανέναν να μήν πάρης. Μήν άγαπξς κρυφά ;

ΙΟ. "Οχι.
ΡΕ. Τό βλέπω απ' τήν καρδιά σου Περήφανα στο μέτωπο θάνέβαινε ό έρωτάς σου. Δεν θα μπορούσες να κρυφής.

ΙΟ. Σας θέλω να χαρήτε. Διαλέξτε μου σεις άντρα, δέχομαι να τόν πάρω. Τήν άδεια που μου δώσατε σας τή γυρίζω πίσω. Και καρτερώ τή μοίρα μου.
ΡΕ. Κόρη μου, εύχαριστώ σε.
ΙΟ. "Ακουσα τήν καμπάνα του πύργου.
ΡΕ. Κάποιος θναί

Πάροικός, που το σέβας του το πρόπον θά μου φέρνη.
 ΙΟ. (ἀπό τὸ παραθύρι):
 Είναι κι' ἄλογα στὴν αὐλή.

ΣΚΗΝΗ Β'.

*Ένας ὑπηρετής, καὶ ἐπειτα ὁ 'Ολιβιέρος κόμης
 τοῦ Φομπρόνε, ὁ Φερνάντος, καὶ οἱ ἄλλοι.

ΥΠ. Ὁ κόμης τοῦ Φομπρόνε
 Ζητεῖ τὴν ἄδεια γιὰ νὰ δῆ τὸν εὐγενῆ μου ἀφέντη.
 Ρε. (Ὁλοπρόθυμος):

Ὁ κόμης τοῦ Φομπρόνε; Τιμῆσατέ τον ὅλοι,
 Κι' ἄς εἶναι ἐδῶ, στὸ χτήμα μου, ἀφέντης κι' ὄχι ξένος.
 [Μπαίνουν ὁ 'Ολιβιέρος καὶ ὁ Φερνάντος.]

ΡΕ. (Πρὸς τὸν Φομπρόνε):
 Καλῶς ἦρθες, παλαιέ μου κ' εὐγενικέ μου φίλε.
 Γιορτὴ 'ναί ἐτούτη ἡ μέρα γιὰ τὸν ἀρχαῖό μου πύργο!
 ΟΛ. Τῆς πλέον ἁγίας μας χαρᾶς εἶναι ἡ φίλια βυ-
 [ζάστρα,
 Κι' αὐτὸ ποτὲ δὲν τό'νοισα ὅσον αὐτὴ τὴν ὥρα.

ΡΕ. (Πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι τὴν 'Ιολάντα καὶ τὴν πα-
 ρουσιάζει τοῦ 'Ολιβιέρου:)

Ἡ κόρη μου 'Ιολάντα.
 ΟΛ. (ἐνῶ προσκλίνει ἐμπρός της:)
 Ὁ θεὸς τάνόμοια ἐνάνει:

Τοῦ χιονιοῦ τὴν κρυὰδα μὲ τὰ κάλλη τῶν ρόδων.
 ΡΕ. (πρὸς τὴν 'Ιολάντα, δείχνοντας τὸν Φομπρόνε:)
 Γνωρίζεις τ' ὄνομά του; εἴμαστε σύντροφοι ὅταν

Εἴταν γερά τὰ χέρια κ' ἡ σπάθα ἀκονισμένη.
 Τρέχαμε διπλά στὶς αὐλές κι' ἀντάμα στοὺς πολέμους
 Τὸ ξέρι ὁ νικημένος τοῦ Μομφερράτου ἀφέντης...

ΟΛ. (δείχνοντας τὸν Φερνάντο:)
 Εἶναι ὁ Φερνάντος, τὸ παιδόπουλό μου.

ΡΕ. (ἀφοῦ κυττάξῃ τὸ παιδόπουλο μὲ καλοθέλητη
 προσοχὴ καὶ ἀπαντήσῃ μ' ἕνα νεῦμα τῆς κεφαλῆς
 εἰς τὸ βαθὺν προσκύνῃμά του, στρέφει πρὸς τὸν Φομπ-
 πρόνε:)

Στὴ σχολὴ σου

Κι' αὐτὸς μεγαλωμένος, θάχῃ γοργὸ τὸ χέρι.
 Καὶ ἀργὸ τὸ λόγο. Τὸ αἶμα τὸ παγωμένο ἄς πάρῃ
 Ζωὴ στὴ φωτιὰ δίπλα... Σὲ περουνιάζει ὁ ἀγέρας
 Που βγάζει αὐτὴν ἡ κλεισοῦρα. Γεμίστε τὰ ποτήρια
 Μὲ κρασί Μομμελάνικο...

[Οἱ δοῦλοι τὰ γεμίζουν.]

ΟΛ. (ἐνῶ καθίζει διπλά σιτὴ φωνιά):
 Στὸ Θεό μου! ὄρκο σου παίρνω,
 Τὸ κάστρο σου εἶναι δυνατὸ, κ' ἡ κόρη σου εἰν' ὠραία.

ΡΕ. Πές μου γιὰ σέ, 'Ολιβιέρε: στὸ μέτωπό σου ἀπάνω
 Δείχνεις ζωγραφισμένο

Πῶς μὲ τὰ χρόνια πάλαιψες καί, ὡς πάντα, ἔχεις
 [νικήσῃ.

ΟΛ. Ἐπέρασε ὁ καλὸς καιρὸς...
 ΡΕ. Τὸ δρῦ δὲν ἔχει φόβο

Ἐπὶ τὸ κρῖο. Ποιός, ἂν μᾶς δῆ, θὰ πῆ μεγαλωμένοι
 Μαζὶ πῶς εἴμαστε;—Αὐτὰ τὰ μικρὰ ἡμεροδρόμια
 Δὲ σοῦ ἔχουν δώσῃ κόπο; Μεγάλες εἶναι οἱ στρατῆρες
 Καὶ κακοφυλαγμένες, Φομπρόνε. Συχνὰ ἀκούω
 Νὰ λένε γιὰ κουρσέματα καὶ γιὰ ληστείες. Κανένα
 Κακὸ δὲ σοῦ συνέβῃ;

ΟΛ. Παρὰ λίγο, στὴ ρίζα
 Τοῦ βουνοῦ, ὅπου ὁ κάμπος ξεδιπλώνεται, νὰ ἔγω
 Συφοριασμένος ἀσχημα.

ΡΕ. Πῶς; πές μου...
 ΟΛ. Ἡ γερὴ σπάθα

Κ' ἡ ἀντρίκια τόλμη ἐτούτου τοῦ νέου παιδιοῦ
 [Φερνάντου
 —Μὲ σῶσαν ἀπὸ τὸ χαμό. Ἐρχόμαστε καθαλλὰ

Ἐγὼ, ὁ παιδόπουλος καὶ δυὸ γενναῖοί μου, ὅταν
 [στὸ δάσος

Σφύριγμα ἀκούστηκε στερηγὸ σπικώσαμε τὰ μάτια
 Κ' εἶδαμε νὰ προβαίνει στὴν ἀγκωνὴ τῆς στρατᾶς
 Μιὰ παγανιά ἀπὸ κλέφτες ἀρματομένους δέκα.

Σταθήκαμε, κι' ὁ πρῶτός τους μπροστά μας προ-
 [χωρῶντας

Μᾶς πρόσταξε μ' ἀγέρωχον ὕφος «Μαζὶ μου ἐλάτε!»
 Μ' ἀργὸ βῆμα ὁ Φερνάντος ἐζύγωσε κοντὰ του:
 —«Ἴσως μαζὶ σου ἐρθοῦμε, μὰ δεῖξέ μας τὸ δρόμο»

Τοῦ εἶπε, καὶ μ' ἕνα χτύπημα τὸν ξάπλωσε στὸ χῶμα.
 Ἐυτύς, ἀγριεμμένοι μᾶς πῆσαν διπλὰ οἱ ἄλλοι,
 "Ὀχι νὰ πάρουν πίσω τὸ αἶμα τοῦ καπετάνιου,
 Παρὰ τὰ πολυπόθητα πλιάτσικα γιὰ νὰρπάξουν.

Ἦσαν ἐννιά, ὠπλισμένοι, καὶ τὸ ἄλεγε ἡ καρδιά τους.
 Τέσσεροι ἐμεῖς, γέρος ἐγὼ, πυκνὸδέντρα τὰ μέρη
 Κι' ἔγνωστα ὁ νέος Φερνάντος μὲ κυττάζει καὶ τρέχει:

Σιμά μου, σὰν νὰ γύρευε κρυφὰ κάτι νὰ πάρῃ.
 Φτεροκοπῶντας ὑστερα τᾶλογο, ὄρμηξ καὶ φεύγει:
 Σὰν τὸ πουλί: τὸν βάζουν, μιὰ συντροφιά ἀπὸ πέντε

Λησταδες, στὸ κυνήγι... καὶ τότε δίχως δόξα,
 Μὰ βέβαιη, κ' εὐκολοπάρτη σ' ἐμᾶς ἐμεινε ἡ νίκη.
 ΙΟ. Τὸν πρόφτασαν οἱ πέντε;

ΟΛ. Σὰν πῆρε λίγο δρόμο,
 Γυρᾶ, καὶ, στὸ φουσαῖτο που ἀπάνω του χυμοῦσε,
 Γελῶντας, μὲ περήνανο στὴν ὄψη του καμάρι,
 Στρέφει τὴ μανισμένη ὄρμηξ τῶν τολμηρῶν ἀρμάτων.

Εἶταν μόνος, σὰν Κένταυρος ἀρχαῖος ριζωμένος
 Στοῦ ἀλόγου τὴν εὐλύγιστη ράχη. Γύρω του ὄρμουσαν
 Μὲ μάνιττα οἱ ἔχθροί μας οὐρλιάζοντας. Ἐκεῖνος,

Ἔτοιμος στὸν ἀντίχτυπο, φριχτὸς στὴν προσβολή του,
 Βαστοῦσε μ' ἀργούς γύρους ὅσο πλατεῖα 'ναί ἡ στρατᾶ.
 Στους χτύπους τοὺς ἀδιάκοπους τὴ σπάθα του

[εἶχε σπάσῃ,—
 Ὅταν ἐμεῖς, νικῶντας τοὺς τέσσερες δικούς μας,
 Φτάσαμε ἐκεῖ, καὶ τοῦ βουνοῦ τὸ δρόμο οἱ κλέφτες

[πῆραν,
 Ἀφήνοντας τριῶν νεκρῶν τὰ λείψανα στὸ χῶμα.

ΙΟ. Καὶ δὲν ἐλαβωθήκατε;
 ΟΛ. "Ὀχι ἐγὼ. Ὁ Φερνάντος

Μιὰ ξόφαρη στὸ στήθος πῆρε, που ἐκλείσει κι' ὅλας,
 Δὲν εἶν' ἔτσι;
 ΦΕΡ. Ναι, κόμη.

ΡΕ. Ὁ νέος μου πολεμάρχε,
 Τὸ χέρι σου εἶσαι ἀνδρείος: τὴ γνώση σου ἔχεις ταῖρι
 Μὲ τῆς καρδίας τὸ θάρρος. Στὸ γυρισμό, μὲ πόση
 Χαρὰ θὰ σ' ἀγκαλιάσῃ ὁ κύρης σου!

ΦΕΡ. Δὲν ἔχω
 Πατέρη, κύριε.

ΡΕ. Τόσο μικρός. Θάχῃς μητέρα.
 ΦΕΡ. Οὔτε, καὶ δὲν τοὺς γνώρισῃ ποτέ μου.

ΡΕ. Τόνόμά σου;
 ΦΕΡ. Φερνάντος. Εἶναι ἡ μοῖρά μου σκληρὴ. Καί,
 [ἂν ἀποχτήσω

Στέμμα δικό μου, θάχῃ καταμαυρο τὸ ζῶμα.
 ΡΕ. Εἶσαι πριγκιπέων αἶμα.
 ΦΕΡ. Ὁ Θεὸς ζωὴ ἂν μοῦ δώσῃ,

Θὰ κάμω δόξα νὰ κριθῇ τὸ αἶμά μου σ' ὅποιον τό'χει.
 ΡΕ. Λόγια μεγάλα!
 ΦΕΡ. Ἡ καυχῆσιὰ πρέπει νὰ μὲ στολιζῇ.

Σ' ἄλλον ὅ,τι εἶμαι δὲν χρωστῶ, παρὰ στὸν ἑαυτὸ
 [μου.

ΡΕ. Νέος εἶσαι, ἐλπιδοφόρος, ἔχεις ψυχὴ γενναία
 Κ' ἐλεύτερη: θὰ μάθῃς, ὅσο περνοῦν τὰ χρόνια,
 Τῆς ζωῆς τὴν ἐπιστήμη. Μὰ ἐγὼ που τόσον ἔχω
 Ζῆσῃ, θεὰ σου δώσω μιὰ συμβουλὴ: Τὰ ἔργα

Που πᾶν' χωρὶς τὴν καυχῆσιὰ, πάντα ἐνδοξότερα
 [εἶναι.

ΦΕΡ. Ἡ καυχῆσιὰ ταιριάζει, θαρρῶ, στοῦ νέου τὸ
 [στόμα,

Τὰ χεῖλη ἄμα δὲν τάζουν ἀπάνω ἀπ' ὅ,τι κάνουν
 Τὰ χέρια.
 ΡΕ. Μὴν κακιώσῃς, Φομπρόνε, ἂν τοῦ μαλώνω
 Τὰ λάθη ἢ λεβεντιὰ του μ' ἀρέσει, ἀλλὰ μὴ φέρνει

Πόνου ἢ περηφάνεια.
 ΦΕΡ. Σίεβομαι στὴ μορφὴ σας
 Τὸ ἀρχαῖο θάρρος, καὶ τόνωμα τᾶρχαῖο, καὶ τοῦ
 [καλοῦ μου

Κυρίου τὸν πιστευμένο ἐπάνω ἀπ' ὅλους φίλο.
 Μὰ χαμηλὰ τὸ μέτωπο νάχῃ δὲ συνηθίσῃ.
 Εἶναι πρώτη στὶς χάρες μου κ' ἡ περηφάνεια χάσῃ.

ΡΕ. Ποῦ ξέρεις σὺ τὴ ζωὴ, παιδί; ποιὸς σοῦ τὴν
 [ἔχει μάθῃ;

Γιατὶ ἔχεις μάγουλο ὄμορφο καὶ φλογερὸ τὸ μάτι,
 Γιατὶ ὁ χυμὸς τῆς νιότης στὸν κίντυνο σ' ἀντρεῖσαι,
 Γιατὶ ὄλη στὴ ματιὰ σου χαμογελάει ἡ Φύση,

Γιατὶ, ἔπρμος κυττάζοντας τὴ Μοῖρα που προβαίνει,
 Νιώθεις νεῦρα στὸ χέρι σου καὶ στὴν καρδιά σου
 [ἐλπίδα,

Γιατὶ ἡ βραδυὰ σου ἡ ἀνέφελη σοῦ λάμπει μ' ἄστρα
 [μόνο.

Γιατὶ, ἂν διψᾷ τάχειλι σου, γεμάτο εἶν' τὸ ποτήρι,
 Σπρώχνεις τρελλὰ τὴν τόλμη ἐνάντια καὶ στὸ
 [μέλλον;

Καὶ κράζεις πρὸς τὴ Μοῖρα σου: θέλω καὶ δὲ
 [δειλιάζω;
 Μὰ δὲν τὸ ξέρεις, γυί μου, δὲ σ' τό'χουν πῆ ὡς
 [τὰ τώρα;

Πῶς εἶναι ὁ δρόμος μακρινός, κ' εἶναι ἡ ζωὴ μιὰ ὥρα;
 Καὶ πῶς στὴ ζηλευτὴ κορφῇ προτοῦ νὰ φτάσῃς, θάχῃς
 Τὸ πρόσωπο αἱματόδρεχτο, τὰ χέρια ξεσκισμένα;

Πῶς θὰ χωνέψῃς προσβολές καὶ κατασφόνιες πρῶτα;
 Πῶς σήμερα σὲ λέν αὐγῆ, μὰ δύση κῦριο θάσαι;—
 Ἦμουν κ' ἐγὼ μὲ χίμαιρες λαμπρές ψυχογεμάτος

Ἀκόμα, ὅταν ἀνέμιζαν τὰ λάβαρα τῆς μάχης:
 Ἔνοιθα ἀκόμα τὰ εὐτολμα ρίγη, καὶ τῶν κινδύνων
 Τῇ δίψῃ, καὶ μοῦ τρέχαν ἀνήσυχα τὰ χέρια,

Τρέχανε τὸ κοντάρι νάδραζοῦν καὶ στῆς δόξας
 Τόνωμα, ἔλαμπε ἡ φλόγα τῆς νίκης στὴ ματιὰ μου.
 Κ' ἔξαφνα ἐκόπη ἡ δύναμη γιὰ τὰ γνωστὰ ἔργα, βαρὸς

Μοῦ φάνη ἡ σπάθα ἀβάσταχτο. Σβύσαν οἱ φαντασίες
 Ὅλες, καὶ τῆς καρδίας μου βωβοὶ οἱ παλμοὶ ἀπομείναν
 Καὶ τὰ φιλόδοξα ὄνειρα πράγματα δὲν ἐγέναν.—

ΦΕΡ. Εἶσαι μεγάλος κ' εὐγενής, γέροντα, ὅσο κανένας.
 «Τὸν εἶδα καὶ τοῦ μίλησα» θὰ λέω καμαρωμένος
 Μιὰ μέρα. Σὰν προσήτης, βαρυὰ τὰ λόγια σου εἶπες.

Ναι,—τοὺς σοφοὺς κανόνες σου στὸ νοῦ μου θὰ
 [κρατήσω.
 Ἀσάλευτους: μὰ ἡ τύχη μου δὲ μοιζᾷ: τὴ δικὴ
 [σου.

Κληρονομιά σου πῆρες ὄνομα, σπῆτι, γένος:
 Τὸ πατρικὸ σχολεῖο στὴ ζωὴ σ' ἔχει μορφώσῃ.
 Κ' ἔγεινε φτεριστῆρι σου, γιὰ τὰ ἔργα τὰ μεγάλα,

Ἦ δόξα τῶν προγόνων. Τάγματα, πρὶν σὲ σπρώξουν.
 Στὸν κίντυνο τῆς μάχης, παιγνίδι εἶταν γιὰ σένα.
 Ἐγὼ, μόνος μεγαλώσα, —ὦ! τόρπανό δὲν εἶναι

Ποτέ, ὦ, ποτέ παιδάκι!
 Στὰ χρόνια που εἶναι τὰ φιλιά, τὰ γέλοια, ἡ γοητεία.
 Δὲ γνώρισῃ παρὰ θυμούς, δὲν εἶδα παρὰ κλάμμα.

Ἰερὴ κληροδοσιὰ μου, ὄνομα ἐγὼ δὲν εἶχα
 Νὰ κάνω ὀνομαστότερο καὶ τίμιο νὰ φυλάξω.
 Πατέρα ἐγὼ δὲν εἶχα, που, τῆς ἀνδρείας βραβεῖο,

Φιλὶ στοῦ νικηφόρου γυοῦ τὸ μέτωπο νὰ δίνῃ.

Στὸ γυρισμὸ ἀπ' τῆ μάχης, πικρὴ παρηγοριά μου
Τῆς ξένης θύρας μου εἶταν ἡ ἀγοραστὴ εὐκολία.
Τὰ ὅσα σου δῶκαν οἱ ἀκουστὲς δόξες τῶσαν προγόνων
Νὰ τὰ κερδήσω ἐπάσχισα μὲ τὰ ἔργα καὶ τὴ γνώση.
Κανείς τὸ Θεὸ δὲ μ' ἔμαθε καὶ τὴν τιμὴ κανέναν.
Τιμὴ καὶ πίστη κι' ἄρματα εἶναι τάρχοντικό μου.
Σκίζεις τῆς σάρκας μου ἄφησα σὲ παλεμούς, σὲ μάχες
Ἄφησα σκίζεις τῆς καρδιᾶς στῆς κάθε ἄρμας τὰ

Πιστεύοντας στὴ μοῖρά μου, ζηλόφρονος δὲν εἶμουν,
Ὅταν μὲ πλήγωνε ἡ βριασιὰ τοῦ ξένου μεγαλείου.
Σὰν ἔρριχνα τὰ ἐμπόδια, ποὺ μοῦ φράζαν τὸ διάβα
Πηγὴ τῆς περηφάνειας μοῦ εἶταν ἡ μοναξιά μου.—
Καὶ τώρα ποῦ, ὅπως θέλω, μοῦ πλατυστρώθη ὁ δρόμος,
Τώρα ποὺ εἶμαι παιδόπουλο καὶ θὰ γενῶ σκουτάρης,
Τώρα ποῦ,—δῶρο ἀνώτερο παρὰ τῆς γῆς τὰ πλούτη,
Μὲ φτεριστήρια δλόχρυσά πάω νὰ χρισθῶ καὶ

Θέλεις νὰ βάλω χαλινὸ καὶ βουβὸς νάπομείνω;—

Ὅχι, ὄχι, δὲ μπορῶ, ὄχι· σὴναι τόσα χρόνια!
Δυνατὸς εἶμαι, ἡ σπάθα μου τὸ ταῖρι τῆς δὲν ἔχει,
Καὶ κανεὶς ἄντρας εὐκόλα δὲ μὲ καλεῖ σὲ μάχη.
Σαίτια ἀπ' τὴ φαρέτρα μου δὲ βγαίνει στὰ χαμῖνα,
Παρὰ καὶ στὸ λιανότερο καρφώνεται σημάδι.

Τὴ σκούφια ἄμα τοῦ βάλω ἐγὼ, δὲ φεύγει τὸ γεράκι,
Παρὰ μὲ λάφυρα γυρνᾷ κοντὰ μου νικηφόρο.
Οὔτε τῶν ὁμορφῶν τεχνῶν ἐξέχασα τὴν πράξη,
Μὰ ξέρω στὸ λαγούτο μου νὰ ἤχῳ σκοπούς καὶ ρίμες,
Τὴ σκέψη μὲ βροντόλαλα τραγοῦδια νὰ σκεπάζω,
Καὶ τὴν ἀγάπη νὰ ἱστορῶ σὰν πρῶτος τραγουδάρης.
Πόσα κοντάρια ἐτσάκισα κουρσεύοντας τέλωνα,
Κι' ἀπὸ κυράδες ὁμορφες πόσες ματιές δὲν πῆρα!..

PE. Στὸ Θεὸ μου! δὲ μ' ἄρσει νὰ σκύβω τὸ κεφάλι
Στὴν πλησμονὴ τοῦ θάρρους. Κύττα μὴ μοῦ κατέβη
Καὶ νὰ σὲ ἰδῶ θελήσω στὴ δοκιμὴ· ὦ! κι' ἂν πέσης
Ἐξω τότε.

ΦΕΡ. Ἄρχοντά μου, κάμετε ὅ,τι ποθεῖτε.
Μετὰ χάρας μου δέχομαι κάθε δοκιμασία.
Μὰ ἀφήστε νὰ ραδιάσω πρῶτα ὅλες μου τίς χάρες,
Κ' ὕστερα ἄς ἔρθῃ ἡ δοκιμὴ, δὲ θέλω παραπάνω...
Σπουδαζόντας νὰ δίνω καὶ νὰ πορεύω τοὺς χτύπους,
Ἐμαθα καὶ τὰ δύσκολα κινήματα στὸ σκάκι.
Δὲ μὲ περνᾷ κανέναν...

PE. Ἄφου ἀφορμὴ μὰς δίνεις,
Ὅ κάθε τέχνης δάσκαλε, στὴν πράξη θὰ σὲ δοῦμε.
Μαθε του, κόρη μου, —κι' αὐτὸ δὲ θᾶναι λίγη δόξα—
Πὼς νὰ νικᾷ πορεῖ κανεὶς χωρὶς νὰ καμαρώνῃ.
(Πρὸς τὸν Φερνάντο:)
Ἐδῶ θὰ βγῆ στὸ φανερό ἡ τέχνη σου ἡ κρυμμένη.
Θὰ χάσης, σοῦ προλέγω.

ΦΕΡ. Θὰ δοῦμε καὶ τὸ κέρδος;
PE. Τὸ κέρδος; Ἄν νικήσης, σοῦ δίνω γιὰ στεφάνι
Τὴν κόρη μου Ἰολάντα.
ΦΕΡ. Κι' ἂν χάσω;
PE. (Τὸν τραβᾷ παραμέρα, καὶ μὲ χαμηλὸν τόνον:)
Θὰ πεθάνῃς!

ΦΕΡ. Ἡ προσφορὰ ἔναι ὑπέρικλη, ὥστε δὲν τὴν
PE. Δέχεσαι;
ΦΕΡ. Κόρη, δέχομαι.
PE. Κι' ἂν χάσης...
PEP. Αἶ, θὰ χάσω.
Δὲ θάκουσθῇ ἀπ' τὰ χειρὶ μου παράπονο ἢ κατάρρα·
Νὰ ζήσω ἴσως δὲν ἔμαθα, μὰ νὰ πεθάνω, ξέρω!

PE. Κόρη μου, ἐμπρός.
(Οἱ δύο νέοι ἐτοιμάζονται νὰ παίξουν.)
ΦΕΡ. (Πρὸς τὸ Ρενάτο).

Τὴν πλησμονὴ τοῦ θάρρους συγχωρεῖτε,
Μὰ θέλει τὸ παιγνίδι μὰς προσεχτικὸ τὸν παίχτη.
Ὁ κόμης τοῦ Φομπρόνε σὰς καρτερεῖ στὸ τζάκι,
Μαζὶ νὰ πῆτε τίς χάρες τῶν περασμένων χρόνων.
Μὰ ἐδῶ μόνοι θὰ μένουμε.

(Τὸ τραπέζι, ὅπου κάθονται καὶ παίζουν οἱ δύο
νέοι, εἶναι κοντὰ στο προσκήνιο, ἐνῶ τὸ τζάκι, στὸ
βάθος τῆς σκηνῆς. Ὁ Ὀλιβιέρος κάθεται κοντὰ
στὸ τζάκι).
ΟΛ. Ὁ νέος μου ἔχει δικιο.
PE. Καὶ νὰ! στὸ θέλημά του σκύβω... Κέρνα,
[Φομπρόνε.

ΟΛ. Τὸν ἀποπῆρες αὐστηρά.
PE. Παραπολύ;
ΟΛ. Ὁ, ὄχι. Βρῆκα
Συχνὰ κ' ἐγὼ τὴν ἀφορμὴ μαζὶ του νὰ θυμώσω,
Καὶ νὰ τοῦ πῶ λόγια πικρά. Μὰ εἶναι τόσον ὠραία
Ἡ ἐμπιστοσύνη ἡ ρόδινη στὸ μέλλον! Εἶναι τόσον
Ἄγνος ὅποιος δὲ γνώρισε, Ρενάτε μου, τὴν πίκρα
Τῶν ὀνείρων ποὺ χάνονται! Σ' αὐτὰ τὰ μαῦρα μάτια
Εἶναι ἡ χαρὰ τόσο μεστὴ! Τόσο, σ' αὐτὴ ἀπὸ κάτω
Τὴν πυκνὴ κόμη, φειγερὸς φαίνεται ὁ λογισμὸς του!
Τὸν εἶδα ἐγὼ στὴν πράξη, καὶ δυνατὸ τὸν ξέρω,
Καὶ τολμηρὸ. Τὸ τίμιο κ' ἐλευτέρου πνεῦμα
Μοῦ ἄρσει, καὶ τῆς νιότης μου τίς μέρες μοῦ θυμίζει.
PE. Μὲ πόσο θάρρος ἠρωϊκὰ τὸ θάνατο ἀντικρύζει!

(Ἀπὸ μέσα του).
ΟΛ. Τί σκέφτεσαι;
PE. Τίποτα.
ΟΛ. Μὰ, στὰ μάτια σου διαβάζω...
PE. Ἦθελα νὰ νικοῦσε αὐτός.

ΟΛ. Καὶ νὰ παίρνε τὴν κόρη;
PE. Ὄ! ἀλήθεια!...
ΟΛ. Λοιπὸν πῆς το πὼς ἡ Ἰολάντα παίζει
Ἐξοχα, ἀφοῦ προσφέρει στὸ νικητὴ βραβεῖο
Τὴν ἴδια. Καί, ὡς ἀντάλλαγμα τῆς κόρης, τί θὰ πάρης
Ἄν χάσῃ ἐκεῖνος;
PE. (μὲ δισταγμὸ). Τίποτα.

ΟΛ. Τίποτα, ἀλήθεια;
PE. (Σὰν νὰ μιλᾷ μὲ τὸν ἑαυτὸ του): Ὄ! ὄχι,
Δὲ θὰ τοῦ πάρω τίποτα. Τίτοιου εἶδους συμφωνία
Κύρος δὲν ἔχει.
ΟΛ. Κ' ἐννοεῖ τὸ λόγο του ὁ Ρενάτος
Νὰ πάρῃ πίσω;
PE. Κι' ἂν αὐτὸς θέλει νὰ μοῦ τὴν δώσῃ;
(Οἱ δύο γέροντες ἐξακολουθοῦν τὴν ὁμιλία των,
χωρὶς νὰ κινῶνται).

IO. Τί ἔχεις, γενναῖε Φερνάντε; Καὶ δὲ μιλεῖς, δὲν
[παίξεις...
ΦΕΡ. Ἐγὼ;... Στὰ μάτια σὲ θωρῶ, ποὺ εἶναι
[τόσον ὠραία!
IO. Κ' ἐγὼ τὰ τάγματά σου ἄφοβα δεκατίζω.
Ἐχασες ἕναν Πύργον, καὶ τὸν Τρελλὸ σοῦ παίρνω,
Ἄν δὲ νοιαστῆς ἀμέσως νὰ τὸν παραμερίσης.
Πρόσεχε τὴν καλοτοπία.
ΦΕΡ. Σ' εὐχαριστῶ, Ἰολάντα.
Ἐτρέχε ὁ νεὺς μου ἀπόμακρα, κ' ἐγὼ βουβὸς στεκόμουν
Μὲ τὴν πικρὴ βεβαιότητα πὼς πάντα θενὰ χάσω.
Ἰσα μ' αὐτοῦ κατάντησα· δὲν ἔκανα οὔτε βῆμα!

IO. Θέλεις νὰ κάνουμε ἀλλαξιά τὰ χρώματα, Φερ-
[νάντε;
ΦΕΡ. Ὅχι· κράτα τὴ τύχη σου κι' ἄσε με στὴ
[δική μου.
IO. Σειρά σου.—Βλέπεις τίποτα νὰ σοῦ φράζῃ τὸ
[δρόμο;
Μπα, τί τρελλή! Κύττα κ' ἐγὼ πῶχω στραβοπατήση!
Χτυπώντας τὸν Τρελλὸ σου, γυμνῶνω τὸ Ἄλογο μου.

ΦΕΡ. (τῆς παίρνει τὸ Ἄλογο):
—Μόνος μου δὲ θὰ τὸ παίρνω· τὸ δέχομαι γιὰ δῶρο.
IO. Βλέπεις τί παίχτρια τυχερὴ ποῦ εἶμαι;—Μὴν
[τὸ πιστίψης
Πὼς εἶχα κἀνὴ λάθος.
PE. (Τοὺς πλησιάζει): Πὼς πάτε στὸ παιγνίδι;
ΦΕΡ. Χάνω.
PE. (εὐχαριστημένος):
Ἐτσι; Γυέ μου, ἄς ποῦμε πὼς πῆρε τέλος.
[Στάσου,
Μὴν παίζεις πιά· τὸ στοίχημα, τὸ βάλουμε στάστεια.
ΦΕΡ. Θαρρεῖτε;—Ἐγὼ νάστειευθῶ, εὐγενικὲ ἄρ-
[χοντά μου,
Μὲ σὰς, δὲ θὰ τολμοῦσα, οὔτε μ' ἄλλον στὸν κόσμον.
Σὲ τίτιο θέμα...
PE. Χάνεις; σὺ μοῦ τὸ εἶπες ὁ ἴδιος.
ΦΕΡ. Καὶ χάνοντας δὲ δέχομαι καμμιά χάρη· ἂν
[νικοῦσα,
Μὲ τί καμάρι θὰ παίρνω τέλει τὴν πληρωμὴ μου!
PE. Κύττα μὴν προκαλέσης, παιδόπουλε, τὴ Μοῖρα!
ΦΕΡ. Τὴν προκαλῶ τὸ λόγο μου σὰ δώσω ἐγὼ,
[ἄρχοντά μου,
Δὲ μετανοιῶνω.
PE. Κ' ἔτσι πρέπει.
(Ἀπομακρύνεται, καὶ ἐπειτα ξαναγυρίζει):
Ὅχι, νέος εἶσαι,
Παιδί μου, καὶ παράτολμος, καί, ἂν συμφορὰ σοῦ τύχῃ,
Δὲ θάβρω ἐγὼ ἀνάπαψη ποτέ μου. Ἄφησε τώρα
Τὴν περηφάνεια, καὶ ἄκουσε τὴν καλὴ συμβουλή μου.
Σοῦ τὸ ζητῶ, σὰν νὰ εἴσου γυὸς μου, μὲ παρακάλε·
Εἶναι καιρὸς ἀκόμα νὰ τραβηχτῆς· τὸ ξέρεις
Τί σὲ προσμένει... ἔλα καὶ σὺ, Ἰολάντα, βοήθησέ με!
Πῆς του νὰ δώσῃ, ἀκρόαστ, στὰ λόγια μου.
IO. Εἶν' ἀνάγκη.
Κ' ἐγὼ στὴν ἄρνησή του νὰ ἐκτεθῶ; Μιὰ μόνο
Στιγμὴ,—καὶ παίρνει πίσω τὸ ἔδαφος τὸ χαμένο.
PE. Ἡ καυχησιὰ τῆς νίκης σὲ κάνει αὐτῆς τῆς
[γνώμης.
IO. Πατέρα!
PE. Μὰ δὲν ξέρεις πὼς, ἂν τυχὸν κ' ἔχασῃ,
Τοῦ εἶν' ἀποφασισμένον...
ΦΕΡ. (Τοῦ κόβει τὸ λόγο): Κόρη, χαμένος κόπος
Τὰ λόγια σὰς κανέναν δὲ σβύνει ἀπ' τὴ καρδιά μου
Τὸ λόγο ποὺ ἔχω δώσῃ.
PE. Στὸ ἀστὲρι σου σ' ἀφήνω.
(Ὁ Ρενάτος ξαναπηγαίνει κοντὰ σὺν Φομπρόνε καὶ
μαζὶ του κουβεντιάζει σιγανὰ ἢ Ἰολάντα καὶ ὁ Φερ-
νάντος παίζουν ὀλίγες σιγμὲς χωρὶς νὰ προσφέρουν
λέξη).

IO. Τί νὰ θελε ὁ πατέρας μου νὰ πῆ μ' αὐτὰ τὰ
[λόγια:
«Δὲν ξέρεις πὼς, ἂν χάσῃ, τοῦ εἶν' ἀποφασισμένο.»
ΦΕΡ. Τίποτε ποὺ νὰ ξέρω,—τρέλλες.
IO. Κεὶ ὅμως σὰν νὰ μιλοῦσε
Μοῦ φάνηκε μὲ νόημα. καὶ σὺ ὅλος παραγμένος
Τὸ λόγο του σταμάτησες. Τί χάνεις, ἂν θὰ χάσης;
ΦΕΡ. Τίποτα ποὺ ἡ καρδιά μου νὰ τὸ πονῇ.
IO. Σὲ τρέμει.
Νικημένο ὁ πατέρας μου, καὶ νικητὴ καθόλου.—
Δὲν ξέρω, Φερνάντε, μὰ εἶμαι σὲ συλλογὴ καὶ πίκρα.
ΦΕΡ. Εἰνοίασε, ὠραία Ἰολάντα: θᾶναι ὁ χαμὸς
[δικός μο
IO. Ὄ! γιατί μ' ἄσχημους αἰώνους νὰ δέρνης τὸ
[μουαλό σου;
ΦΕΡ. Ἐγὼ; στὰ μάτια σὲ θωρῶ ποὺ εἶναι τόσον ὠραία!
IO. Στὴν ὄψη εἶσαι θλιμμένος. Γιατί; Μὴν ἡ πλη-
[γὴ σου

Πονεϊ ;

ΦΕΡ. Καθόλου.. "Ω! πόσο, πόσο η ζωή γλυκειά ναι!
(Σιωπή.)

ΙΟ. Και είναι η πατρίδα σου μακρὰ, παιδόπουλε
[Φερνάντε ;

ΦΕΡ. Γεννήθηκα όπου είναι γλυκό κι' ανάλαφρο τό
|ἀέρι,

"Όπου είναι η γῆ γεμάτη μ'άνθους και με τραγούδια,

"Όπου στα στήθια τῶν Μουσῶν οἱ ἔρωτες παιγνιδίζουν

"Όπου τάχυνά λιστάσια καθρέφτη ἔχουν τὸ κύμα,

"Όπου είναι ἡ πλοῦτος οἱ κιτριές κ' οἱ φοινικιές στὶς

|ράχες,

"Όπου τὰ πάντα εἶναι εὐωδία, γλυκόγελο τὰ πάντα,

"Όπου οὔτε τὸν Παράδεισο τόσο ὁμορφο δὲν πλάθει,

"Όπου βογγάει ὁ "Όκεανὸς μ' ὀλόδροσους ἀνέμους...

Κ' εἶναι μακρὰ και πέρα αὐτὸς ὁ ὄνειρεμένος τόπος.

ΙΟ. Ἐκεῖ οἱ γυναῖκες θᾶναι κι' ὁμορφες κ' ἔρωτιάρες.

ΦΕΡ. Ναι, εἶν' εὐκολες στὸν ἔρωτα, μὰ τρελλές,

|λησμονιάρες.

Ναι, ὁ πύρινος ὁ ἥλιος μου μεστώνει γαῦρα κάλλη.

Ναι, εἶναι πλασμένα για φίλια τὰ φλογερά τους

|χεῖλη.

Μὰ, ἐμεῖς, μεγαλωμένοι μέσ' τοῦ νοτιᾶ τῆ λαύρα,

Και μέσα στα μεθυστικά λουλούδια, τὰ βχμμένα

Με χρώματα ὀλοζώντανα, τάνθόφυλλα ἀγαποῦμε

Τὰ λιγερά και ἀχνόλευκα, και λαχταροῦμε τᾶσπρα

Λουλούδια ποὺ βλαστάνουν σὲ οὐράνια παγωμένα.

Και μιὰ ξανθὴ πλεξίδα, γαλανὰ μάτια, μ' ἄσπρη

Θωριά, και μιὰ ἀτονία γλυκιά, σὺν κουρασμένη,

Ευποῦν τὴν ἀναμμένη τοῦ νοῦ μας φαντασία

Πιότερο ἀπ' τὰ μαυρόμαλλα και ἀπὸ τὰ μαῦρα μάτια..

Τὰ μακρινὰ μου πέλαγα, τὰ πόμακρα βουνὰ μου

Εἶναι ὀλα καταγάλανα, και ὀλόχρυσες οἱ δῦσες.

(Σιωπή).

Εἶσαι ὁμορφη, Ἰολάντα !

ΙΟ. Γλυκιά ποὺ εἶν' ἡ λαλιά σου!

ΦΕΡ. Ἄκου,—τὸ σκέφτηκες ποτέ πὼς μπορεῖ νὰ

|πεθάνης

Πρὶν δῆς και δοκιμάσης τί πρᾶμα νᾶναι ἡ ἀγάπη;

Πρὶν κ' εἶναι ὀνὸ ἀπ' τῆς καρδίας ἀνθίση τὰ βλα-

|στάρια ;

Πρὶν τὰ φλογώδη λόγια σοῦ κρυφοψιθυρίσουν ;

Πρὶν τὸ δικὸ σου φῶς χαρῆς ἀπὸ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ;

ΙΟ. "Ω! ὄχι.

ΦΕΡ. "Όχι, δὲν εἶν' ἔτσι : Μιὰ μόνη ἄς εἶταν ὄρα,

"Όρα ἡδονῆς ποὺ ἔμπρός της κάθε ἡδονὴ θαμπώνει.

Τὰ μάτια μου νὰ βλέπονται με τὰ δικὰ σου μιὰ ὄρα,

Κ' ὄστερα ἄς ἔρθη ὁ χάρος...

ΙΟ. Νὰ πάρη και τοὺς δύο μας !

ΦΕΡ. Τί ἀχνόξανθα μαλλὰκια !

ΙΟ. Τί μελετᾶς τὸ χάρο,

Σὰν νὰ θελες νὰ κλάψης τῆ μοῖρά σου ;

ΦΕΡ. Πόσο εἶναι

Γλυκὸ τὸ χαμογέλοιό σου!

ΙΟ. Γιατί, γιατί, Φερνάντε,

Με βλέπεις ἔτσι θλιβερά :

ΦΕΡ. (συνερχόμενος) — Καθόλου.— Εἶχα τὸ νοῦ μου

Σ' ἐλπίδες ἀκατόρθωτες, σὲ θολωμένους πόθους.

"Ἄς παίξουμε ἔβλεπα ὄνειρο χρυσό...

ΙΟ. Γιατί στενάζεις ;

ΦΕΡ. Θυμοῦμαι τῆ γαλήνη μου, τῆ μακρινὴ μου

|χώρα.

ΙΟ. Και τίς ματιές ποὺ σοῦ ἔρριχναν πανέμορφες

|κυράδες ;

ΦΕΡ. Πρόσεχε, γιατί τώρα σὺ χάνεις.

(Τῆς δείχνει τὸ παιγνίδι).

ΙΟ. Μοῦ τὸ δείχνεις

Με τόσο ζῆλο ! φκίνεται πὼς σὲ φοβίζει ἡ νίκη.

ΦΕΡ. "Ό! μὰ δὲν ξέρεις, τῆ ζωὴ πὼς εἶπαίξα, Ἰολάντα;

Δὲν ξέρεις πὼς, ἂν χάσω, για πάντα εἶμαι χαμένος;

Δὲν ξέρεις πὼς εἶσαι ὁμορφη ὄσο καμμιά στὸν κόσμο;

Πὼς τὸ χλωμό σου μέτωπο και τὰ ξανθὰ μαλλιά σου

Λατρεύω, πὼς δικὸ μου δὲν ἔχω παρὰ τὸ αἷμα

Στὶς φλέβες μου, και μόνος θᾶμαι στὸν κόσμο,

|ἂν ἴσως

Δὲ δείξης στὸ καημὸ μου συμπάθεια;

ΙΟ. Και δὲ βλέπεις

Τυφλὴ και σὺ, πὼς μιὰ ὄρα πασχίζω νὰπολαύσω

Τὴν ἡδονὴ ποὺ ἔμπρός της κάθε ἡδονὴ θαμπώνει;

ΟΛ. (Πρὸς τὸν Ρενάντο):

Δὲ τον! πὼς εἶναι σκεπτικὸς! Νά! σκύβει τὸ κεφάλι.

ΡΕ. Πὼς πάτε στὸ παιγνίδι;

ΦΕΡ. (Χαμογελώντας) — Τῆ Ρήγισσα τῆς πῆρα!

ΙΟ. Φερνάντε, θέλω νὰ σοῦ πῶ.. Πρῶτη φορά εἶναι

|τώρα

Ποὺ ἄκουσα φωνὴν ἔρωτα για μένα τονισμένη.

"Ό! νὰ ξερεις πόσο συχνὰ διάβηκαν στα ὄνειρά μου

Τὸ ἀρρενωπὸ σου πρόσωπο, τὰ εὐγενικά σου λόγια!

Πόσες φορές τὰ βράδνα, στὸ λιακωτὸ γηρμένη,

'Ἀντὶς για τὸ μονότονο ρυθμὸ τῆς προσευχῆς μου,

Λόγια κρυφὸλεγα μισὰ και ὀλοθερμα, ζητώντας

'Ἀπὸ τὸ σπλαχνικὸ οὐρανὸ στὴ νύχτα μου ἕνα φέγγος!

"Ό! νὰ ξερεις στα γυαλωτὰ πίσω πὼς ἔπερνούσαν

'Ἀτέλειωτες και κρύες οἱ ἀνύπαντρες μου ἡμέρες!

Σὰν ἔβλεπα γυναῖκα με βρέφος στὴν ἀγκάλη,

Και ἀπὸ τραπέζι γάμου σὰν ἄκουγα τραγούδια,

Τῆ φορεσιά μου κοίταζα, τὰ χρυσὰ, τὰ πετράδια,

Κ' ἐνοιωθα ποὺ εἶμουν πιὸ φτωχὴ και ἀπὸ φτωχὴ

|δουλεύτρα.

"Ενοιωθα ἔδῶ, μέσ' στὴν καρδιά, μιὰ μυστικὴ ροβέρα

Κι' ἄδικα γύρευα ἄσυλο στὴν πατρικὴν ἀγάπη.

Μαρκέζοι ἦρθαν και κόμητες νὰ με ζητήσουν ταῖρι,

Κι' ἀπὸ κρυφὴ ἀντιπάθεια τοὺς ἀπαρνήθηκα ὄλους.

'Ἠρθες και σὺ, Φερνάντε μου, ὁ δυνατὸς και ὄραϊος,

Και μιὰ φωνὴ μέσ' τὴν ψυχὴ μου φώναζε : Εἶναι

|ἐκείνος !

ΦΕΡ. Τὸ χέρι σου Ἰολάντα.— "Ὁ ἀχνόλευκο χερὰκι,

Σ' ἕνα φτωχὸ παιδόπουλο θενὰ σὲ ρίξη ἡ μοῖρα;

ΙΟ. Ἡ μοῖρα μὲς ἐνώνει με τῆ σοφὴ της γνώμη.

Κοίτα, με δύο κινήματα κ' εἶναι δικὴ σου ἡ νίκη.

ΡΕ. (Πλησιάζει τοὺς νέους :)

— Ποῦ ἔστᾶσαμε ;

ΙΟ. (Χαμογελώντας.) Πατέρα, ἡ ἀνίκητή σας κόρη

Μελετᾶ τώρα τὴ ντροπὴ τοῦ πρώτου νικημοῦ της.

ΡΕ. Ἐχασες;

ΙΟ. "Όχι ἀκόμα... θὰ χάσω ὄμως.

ΡΕ. Φερνάντε,

Σταμάτησε ἄκουσέ με. Μωρολογούσα τότε

Ποὺ πρότεινα τὸ στοίχημα. Διάλεξε, ἀπ' τὰ δικὰ μου

Καστέλια τὸ πιὸ δυνατὸ και πλοῦσιο εἶναι δικὸ σου.

Μὰ, ἄς ὀβύση ἡ συμφωνία ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ γείνη.

Δὸς μου πίσω τὸ λόγο μου κ' ἐγὼ θενὰ σοῦ δώσω

Πλοῦτη και δόξες... ἕνας πατέρας σὲ ἱκετεύει.

ΦΕΡ. Κύριε, σὲ τέτια πρόταση μιὰ ἀπόκριση ται-

|ριάζει :

Τὴν κόρη σας λατρεύω, —Κόμη, τὸ λόγο σου ἔχω.

ΡΕ. Θὰ τὸν κρατήσω, ἂν τάπαιτῆς μὰ, ἂν τὴν τι-

|μὴν ἀκούσης,

"Ἄν τρέφης για τὴν κόρη μου μέσ' στὴν καρδιά σου ἀ-

|γάπη,

Σκέψου, —κι' ἂν ἴσως θλιβερά πράγματτα σοῦ θυμίζω,

Συμπάθησέ με, — σκέψου πὼς και δουκὸς κορώνη

Πρὶν ἀπὸ σένα εἶχε ἀρνηθῆ πὼς εἶναι αὐτὴ τὸ μόνον

Βλαστάρει ἀρχαίους γένους σκέψου πὼς δὲν εἶν' ἕνας

Και δύο οἱ ρηγάδες ὄπου τὴν κλήρα της ζηλεύουν

(Ἄ Φερνάντος διατάζει ἡ Ἰολάντα τὸ βλέπει, και

τὸν παρακινεῖ με τ'ε χειρονομίες της νὰ παίξη).

ΙΟ. (Σιγανὰ).

Παῖζε, Φερνάντε.

ΡΕ. Θᾶσαι μιὰ μέρα, ἴσως, παιδί μου,

Και σὺ κανένας πλοῦσιος και δυνατὸς ἱππότης.

Μὰ ὄς τώρα...

ΙΟ. (Σιγανὰ). Παῖζε, παῖζε! μόνον ἕνα βῆμα...

ΡΕ. "Ὁς τώρα

Στὴν αὐγὴ τῆς ζωῆς σου εἶσαι, Φερνάντε, ἀκόμα.

Εἶναι ἡ Ἰολάντα πλοῦσια και ὁμορφη, και ὁ πατέρας

Τῆς ὁ ἴδιος σοῦ τὸ λέγει πὼς δὲν μπορεῖ με σένα

Ζωὴν εὐτυχισμένη πολὺν καιρὸ νὰ ζήσει.

(Ἐνῶ ὁ Φερνάντος διατάζει, ἡ Ἰολάντα κρυφὰ τὸν

πιάνει ἀπὸ τὸ χέρι και τὸν βάζει νὰ παίξη ὄ,τι αὐτὴ

θέλει.)

ΙΟ. Πατέρα, ἡ συμβουλή σας πολὺ ἀργοπόρησε ὄ,τι

Γέννηκε, γέννηκε! Εἶναι δαμένη πιά ἡ τιμὴ σας.

ΡΕ. Τί εἶπες ;

ΙΟ. (Ἐνῶ σηκώνεται, και μαζί της ὄλοι :)

Τὸ Σάχη μου χτυπᾶ, κ' εἶναι δικὴ του ἡ νίκη!

ΟΛ. Τὸ δαίμονα ἡ τὸν ἔρωτα μαζί του εἶχε ὁ Φερ-

|νάντος!

ΙΟ. (Πρὸς τὸν πατέρα της :)

"Ἄντρα νὰ πάρω μου εἶπατε: τὸν διάλεξα μαζί, ὄ του.

ΡΕ. (Ἐμπερωμένος τώρα :)

Γι' αὐτὸ μὲν φκίνεσαι ἔτσι ντροπαλὴ και θλιμμένη!

ΙΟ. (Ἐνῶ ἀγκαλιάζει τὸν πατέρα της και ἀπλώνει τὸ

ἕνα της χέρι πρὸς τὸν Φερνάντο :)

ΙΟ. Δικὸς μας εἶναι ὁ νικητῆς ἄρα κ' ἐγὼ κερδίζω.

ΡΕ. (Πρὸς τὸ Φερνάντο :)

'Ἀφοῦ ὁ Θεὸς δὲν σοῦ ὄωκε τοῦ ὀνόματος τῆ δόξας,

Σοῦ φαίνεται ἐνδοξὸ ἀρκετὰ κ' ἐντιμο τὸ δικὸ μου;

ΦΕΡ. Κύριε...

ΡΕ. Εἶσαι ἀνδρείος στα ἔργα και γνωστικὸς στα λόγια,

Κ' ἐγὼ τὸ Θεὸν εὐχαριστῶ, ποὺ γοῦ μου δίνει εἶνα

(Ἄ Φερνάντος γονατίζει πρῶτα ἔμπρός τὸν Ρενάντο

αὐτὸς τοῦ βάζει τὰ χέρια του ἀπάνω στὸ κεφάλι.

ἔπειτα σηκώνεται ὁ νέος και στρέφει ἀμίλητος πρὸς

τὸ μέρος τῆς Ἰολάντας.)

ΙΟ. Με βλέπεις πάλι ἀμίλητος, παιδόπουλε Φερνάντε;

ΦΕΡ. Σὲ βλέπω μέσ' στα μάτια, ποὺ εἶναι τὸσον

ὄραϊα.

Ν ΠΟΡΙΩΤΗΣ.

Πέθανε στὴν Πετροῦπολη ὁ σοφὸς βυζαντινολόγος και ἱστορικὸς Ἄλιξανδρος Βασιλόφσκης, πολὺ γνωστὸς στὴν ἐπιστῆμη ἀπὸ τίς μελέτες του για τὸ βυζάντιο. Ἄ Βασιλόφσκης εἶτανε μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῆς Πετροῦπολης ἀπὸ καιρὸ ἔξῃ ἀπὸ τὰ ἱστορικὰ ἔργα του, ποὺ εἶναι μοναδικὰ, ἔγραψε και μυθιστορήματα πετυχημένα με ὄποθεση ἱστορικὴ.

*

Ἡ Κυρία κάνει παρακονα στὸν ἄντρα της τὸ γιατρό.
—Τὸ βλέπω πὼς δὲ μ' ἀγαπᾶς πιά ὄπως μ' ἀγαποῦ-
σες στὶς ἀρχὲς που με πῆρες.
—Δὲν ἔχεις δικιο, ἀγάπη μου.
—"Όχι, ὄχι!... Τὸ βλέπω πολὺ καλά.
—Μὰ πὼς τὸ καταλαβαίνεις ;
—Εἶναι κάμποσος καιρὸς, κυριε γιατρέ μου, ποὺ ὄλοι
σου οἱ πελάτες ἀρρωσταίνουν τὴ νύχτα.

*

Διαβάσαμε κάποι πὼς ἡ ἐταιρεία τοῦ «Mercure de France» θὰ βγάλει σ' ἕναν τόμο μ' ἑξακόσια καταβατὰ τὰ ἔργα τοῦ ποιητῆ Μπωντελαίρ. Μιὰ τέτοια ἔγδοση χρειαζό-
τανε.